

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

**2026-YIL / IYUN/6-SON,
VI-QISM**

ISSN

INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, iyun.
VI-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukirimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

ISLOMIY BANK FAOLIYATI TO'G'RI SIDAGI QONUNNI AMALIYOTGA TATBIQ ETISH: O'ZBEKISTONDA MOLIYAVIY INKLYUZIVLIKNING KONTSEPTUAL, METODOLOGIK VA INSTITUTIONAL ASOSLARI	12
Abdullayev Azamat Akbar o'g'li СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СТРАТЕГИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЁТА В ОРГАНИЗАЦИЯХ РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛИ НА ОСНОВЕ ОЦЕНКИ ОПЕРАТИВНОСТИ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО ЦИКЛА	17
Джуманиязова Сабина Михайловна PAXTA TOZALASH USKUNALARI DETALLARINING XIZMAT MUDDATINI OSHIRISH UCHUN GETEROKOMPOZIT POLIMER MATERIALLAR TARKIBINI ISHLAB CHIQUISH	22
Bakirov Lutfillo Yuldoshaliyevich O'ZBEKISTONDA ERKIN IQTISODIY ZONALAR FAOLIYATI: TAHLIL VA NATIJALAR	29
Ubaydullayev Muxammadjon Abdusamad o'g'li Akbarov Diyorbek Ashirali o'g'li TRANSFORMING CORPORATE GOVERNANCE TO MEET THE CHALLENGES OF MODERN BUSINESS MODELS	32
F. Djalilov O'ZBEKISTONDA QURILISH SOHASIDAGI TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA ULARNI BAHOLASH	41
Abdullayev Axror Jaxbarovich ЭКОНОМИКА ГОРОДСКОЙ МОБИЛЬНОСТИ: ПОТЕНЦИАЛ ЭЛЕКТРИФИКАЦИИ ОБЩЕСТВЕННОГО ТРАНСПОРТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	47
Махкамова Надира Саидмуратовна MINTAQA TUMANLARI O'RTASIDAGI INVESTITSIYA VA BANDLIK NOMUTANOSIBLIK LARI HAMDA ULARNI KAMAYTIRISH MEXANIZMLARI (BUXORO VILOYATI MISOLIDA)	55
Ergashev Sherali Erali o'g'li BUXORO VILOYATI IQTISODIYOTINING STRUKTURAVIY TRANSFORMATSIYASI: AGRAR MODEL DAN DIVERSIFIKATSIYALASHGAN TUZILMAGA O'TISH TENDENSIYALARI (2020–2024-YILLAR)	60
Ergashev Sherali Erali o'g'li IQTISODIYOTNI ERKINLASHTIRISHNING HOZIRGI BOSQICHIDA BANK TIZIMINI RIVOJLANTIRISH VA UNDA BOSHQARUVNING ZAMONAVIY PRINSIPLARINI JORIY ETISH	65
Tashmatov Shuhrat Hamrayevich MAMLAKAT IQTISODIYOTIDA XIZMATLAR KO'RSATISH IMKONIYATI VA UNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	71
Xalimov Shaxboz Xalimovich O'ZBEKISTONDA AVLODLARARO TRANSFERTLARNING NAZARIY ASOSLARI VA IQTISODIY MAZMUNI	77
Mamadaliyeva Xafiza Xoldarovna To'rayev Mirzohid Hoshim o'g'li SUN'IY INTELLEKTNING O'ZBEKISTON SOLIQ TIZIMI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDAGI AHAMIYATI	83
Hamidova Shahzoda Odiljanovna IQTISODIYOTDA SHAFFOFLIK, ISHONCH VA SAMARADORLIKNI TA'MINLASHDA AUDITORLIK FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING AHAMIYATI VA ZARURLIGI	88
Sabirova Nodira Komil qizi	

RAQAMLI VALYUTALARNING IQTISODIYOTDAGI O'RNI VA MOLIYAVIY BARQARORLIKKA TA'SIRI	95
Nabiyeva Zilola Saydulla qizi	
XORAZM VILOYATIDA HUDUDIIY IQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASH YO'LLARI	101
Avazbek Xalbekov	
IMPLEMENTATION OF PARETO ANALYSIS, SENSITIVITY ANALYSIS AND CVP MODELING TOOLS AT SATURN METAL LLC	108
Musaeva Shoirazimovna	
YOG'-MOY KORXONALARINING TA'MINOT ZANJIRINI TAKOMILLASHTIRISHDA SCOR (SUPPLY CHAIN OPERATIONS REFERENCE) MODELIDAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI	116
Yuldashev Abduraxim Abduraimovich	
ИНСТИТУЦИОНАЛЬНО-ПРАВОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ ПРИЗНАНИЯ РЕЗУЛЬТАТОВ НЕФОРМАЛЬНОГО И ИНФОРМАЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	122
Анвар Аллаберганов	
RAQAMLI MOLIYAVIY XIZMATLARNING YASHIL INNOVATSIYALARNI RIVOJLANTIRISHDAGI ROLI.....	128
Allanazarova B.K.	
BIOIQTISODIYOT-BARQAROR RIVOJLANISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARIDAN BIRI.....	135
Azimova Muxlisa Alisherbekovna	
KICHIK BIZNES TIZIMINING SINERGETIKEKONOMETRIK MODELINI ISHLAB CHIQUISH VA UNING PARAMETRLARINI BAHOLASH.....	139
Atamuratova Gulrux Muzafarovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SUG'URTA BOZORINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	145
Xoltoyev Mirusmon Mirxamit o'g'li	
KIMYO SANOATI KORXONALARINING DIVERSIFIKATSIYALASHUV DARAJASINI NORMALLASHTIRILGAN ENTROPIYA INDEKSI ASOSIDA BAHOLASH.....	149
Razikov Otabek Rustamovich	
O'ZBEKISTONDA TURIZM INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI VA YO'NALISHLARI.....	157
Matkabulova Dilorom Xalilullayevna	
MINTAQA RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY KO'RSATKICHLARNI TAHLIL QILISH VA BAHOLASH. (Xorazm viloyati misolida)	165
Bekjanov Dilmurod Yuldashevich	
Narmetova Dilafruz Azamatovna	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ НЕФТЕГАЗОВОЙ ОТРАСЛИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН И ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ВНЕДРЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ.....	170
Ахмедова Шахноза Козим кизи	
KREDITLASH VA MIKROQARZ TIZIMINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI TAHLILI	175
Elbekov Jasur Ergash o'g'li	
O'ZBEKISTONDA AHOLINING UZOQ MUDDATLI FOYDALANILADIGAN TOVARLAR BILAN TA'MINLANISH DARAJASINI MODELASHTIRISH VA PROGNOZLASH	181
Sharipova Bibijon Baxtiyrovna	
ВНЕДРЕНИЕ ЦВЕТОВОЙ СИСТЕМЫ ПАКЕТОВ ДЛЯ РАЗДЕЛЬНОГО СБОРА ТВЁРДЫХ БЫТОВЫХ ОТХОДОВ В Г. ТАШКЕНТЕ: АДАПТАЦИЯ КОРЕЙСКОЙ МОДЕЛИ НА УРОВНЕ ДОМОХОЗЯЙСТВ	189
Джусупов Кубанычбек	
ATMOSFERA HAVOSINI MUHOFAZA QILISHNING HUQUQIY MEKANIZMLARI: ZAMONAVIY YONDASHUV VA INNOVATSION YECHIMLAR.....	196
Shamuratov Shahzod Janibek o'g'li	
SHAHARSOZLIKDA BARQAROR RIVOJLANISH KONSEPSIYASINI JORIY ETISH	200
Eshov Sherko'zi Asatulloevich	

THE ROLE OF TAXES IN THE FORMATION OF LOCAL BUDGET REVENUES	205
Kimsanbaeva Maftuna Bakhodirovna	
DETERMINANTS OF STAKEHOLDER SATISFACTION WITH CUSTOMS CLEARANCE IN UZBEKISTAN: AN EMPIRICAL ANALYSIS	209
Khanifakhon Solikhova	
BANDLIKNI TA'MINLASHNING INNOVATSION YO'NALISHLARI (Xorazm viloyati misolida).....	213
Z. Sh. Matniyozova	
JIZZAX VILOYATI QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI BAHOLASH VA ISHLAB CHIQUARISH HAJMINI PROGNOZLASH	218
Umirova Gulmira Shodiboy qizi	
ИННОВАЦИОННЫЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ НИЗКОУГЛЕРОДНОЙ ЭНЕРГЕТИКИ В ЭКОНОМИКЕ УЗБЕКИСТАНА.....	224
Расулкулов Жамшидбек Акрамкулович	
KORPORATIV BARQARORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK JAVOBGARLIKNING O'RNI VA AHAMIYATI.....	233
Komilova Guli Bagandik qizi	
THE ROLE OF DIGITAL INFRASTRUCTURE IN PROMOTING GREEN ECONOMIC GROWTH: EVIDENCE FROM CENTRAL ASIAN ECONOMIES.....	238
Eshboyev Mirjalol Baxrom o'g'li	
Ozatbekova Ozodaxon Nodirbek qizi	
ПОСЛЕДОВАТЕЛЬНОЕ ИНТЕРВАЛЬНОЕ ОЦЕНИВАНИЕ СРЕДНЕГО ЗНАЧЕНИЯ РАСПРЕДЕЛЕНИЯ, ПРИТЯГИВАЮЩЕГОСЯ К УСТОЙЧИВОМУ РАСПРЕДЕЛЕНИЮ.....	250
Турсунов Гафур Таирович	
TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY HISOBOTI MUSTAQIL AUDITINING MOHIYATI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI: BANK FAOLIYATIGA XOS RISK OMILLARINI TASNIFLASH.....	259
Ibragimov Nodirbek Baxodir o'g'li	
DEMOKRATIK TANLOV VA PROGRESSIV SOLIQQA TORTISHNING BARQARORLIGI	266
Malika Sharipova Maxmudjon qizi	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA YASHIL ENERGETIKA MANBALARINI UTILIZATSIYA QILISHNING HUQUQIY ASOSLARI.....	273
Ibadov Shoxrux Axmatilloevich	
EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH ASOSIDA TEMIR YO'L TRANSPORTI IQTISODIY FAOLIYATINI PROGNOZLASH: 2030-YILGACHA SSENARIY TAHLILI.....	277
Fayzullayev Javlonbek Sultonovich	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARI KORXONALARINING EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHDA MARKETING DASTURINING O'RNI.....	283
Musayeva Shoirazimovna	
O'ZBEKISTONDA ISH BERUVCHINING FUQAROLIK JAVOBGARLIGINI MAJBURIY SUG'URTA QILISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	289
Karimberdiyeva Dilrabo Rasulovna	
BANK TAVAKKALCHILIKLARINI BOSHQARISHDA SUG'URTA INSTRUMENTLARINI QO'LLASH AMALIYOTI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	296
Matkarimova Ayman Jengisbaevna	
O'ZBEKISTONDA AGROSUG'URTA BOZORINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY VA HUQUQIY OMILLARI	303
Jo'rayeva Sarvinov Baxtiyor qizi	
BOSHQARISHDA SUG'URTA INSTRUMENTLARINI QO'LLASH AMALIYOTI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	309
Mustafayeva Sevara Rustamovna	
O'ZBEKISTONDA SHAXSIY SUG'URTA XIZMATLARI BOZORINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	314
Qodirova Farangiz Komilovna	
COMPARATIVE ANALYSIS OF TOURISTS' HOTEL SELECTION PREFERENCES	

IN THE MAJOR TOURISM REGIONS OF UZBEKISTAN.....	320
Sardor Kuvandikov	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASINI BARQAROR RIVOJLANTIRISH METODOLOGIYASINING USTUVOR YO'NALISHLARI	329
Madenova Elmira Nizamatdinovna	
BOSHQARUV SIFATINI OSHIRISHDA XORIJIY TAJRIBALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI	334
Shoyev Davronbek Axmadjonovich	
O'ZBEKISTONDA UY-JOY QURILISHI KLASSTERLARINI SHAKLLANTIRISH VA TARMOQNI 2032-YILGACHA RIVOJLANTIRISHNI PROGNOZLASH	340
Usmonov Mirumar Abdulla o'g'li	
YANGI O'ZBEKISTONDA TURIZM RIVOJINING DRAYVERI SIFATIDA DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH	349
Jannazarova Gauxar Kaipnazarovna	
Raxmatova Sevinch Sobir qizi	
O'ZBEKISTONDA IFRSGA O'TISH JARAYONIDA MOLIVAVIY HISOBOTLARNING BOSHQARUV QARORLARIGA TA'SIRI: UZAUTO MOTORS MISOLIDA	353
Samaroxonov Asqarxon Jamolxon o'g'li	
Jo'rayeva Zahro Toshpo'latovna	
SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIVAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	358
Pyotr Kim	
TOSHKENT VILOYATI BO'STONLIQ TUMANIDA TURISTIK ZONALARNI RIVOJLANTIRISHDA LOYIHAVIY BOSHQARUVNING TASHKILIY-IQTISODIY AHAMIYATI (DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK ASOSIDA)	364
Tolibboyev Zafarbek Axror o'g'li	
TURIZM SANOATINI RIVOJLANTIRISHDA LOYIHAVIY BOSHQARUV MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	372
Qarshiboyev Lochinbek Xusan o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA ASOSIY VOSITALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI TAHLILINI MOLIVAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	379
Muxidinov Ayubbek Nuritdinovich	
QASHQADARYODA NODAVLAT UNIVERSITETLARINING TASHKILIY RIVOJLANISHI: TALABALAR VA XODIMLAR POTENSIALINI TARKIBIY VA DEMOGRAFIK TAHLIL	382
Rahimov Sardor Uralovich	
O'ZBEKISTONDA SANOAT KORXONALARINING JOYLASHUVINING HOZIRGI HOLATI	388
Kudratov Muhammad Rustamovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA STATISTIK MA'LUMOTLARNI SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA TAHLIL QILISH IMKONIYATLARI	393
Umarov Abbas Nuriddin o'g'li	
ТРАНСФОРМАЦИЯ ТОРГОВО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ УЗБЕКИСТАНА И РОССИИ: ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ОГРАНИЧЕНИЯ, СТРУКТУРНАЯ ВЗАИМОЗАВИСИМОСТЬ И СЦЕНАРИИ РАЗВИТИЯ	400
Муниса Турдибаева	
TURIZM SOHASIDA SIRKULAR IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI	410
Yuldosheva Laylo Isroilovna	
MINTAQAVIY IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASHDA SANOAT TARMOQLARINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	416
O'ramov Jahongir Jo'rayevich	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MUNOSABATLARIDA RISKLARNI BOSHQARISH	421
O'likulova Feruza Mansurovna	
O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARIDA YUQORI TEXNOLOGIK USKUNALARNI XARID QILISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA UMUMIY EGALIK QIYMATI (TCO)	

KONSEPSIYASINING AHAMIYATI	428
Dadamuxamedov Abduvaxob Abduvaxidovich	
MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA HISOBOTNI TUZISH VA TAQDIM ETISH HAMDA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH	433
Xalilov Bahromjon Bahodirovich	
O'ZBEKISTON QISHLOQ XO'JALIGINING SAMARADORLIGINI TA'MINLASHDA ZAMONAVIY SUG'URTA MEXANIZMLARINI JORIY ETISH.....	441
Kalenov K.T.	
TIJORAT BANKLARIDA IPOTEKA KREDITLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	445
Sobirov Sayfiddin Baxrom o'g'li	
ADIR EKOTIZIMLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGI KO'RSATKICHLARI TAHLILI	455
Qodirov Hamidullo Madaminjonovich	
AQSH VA XITOIY O'RTASIDAGI SAVDO URUSHINING JAHON IQTISODIYOTIGA TA'SIRI	466
Maxmudillayev Bahromjon Shavkatjon o'g'li	
O'ZBEKISTON FERMERLARINING XALQARO BOZORLARGA KIRISHINI KENGAYTIRISHDA EKSPORT KOOPERATSIYALARIDA ISHTIROK ETISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI MARJINAL BAHOLASH	472
Tursunqulov G'olibjon Shavkat o'g'li	
TECHNOLOGY AND MODERN TOURISM: PAVING THE WAY FOR A SUSTAINABLE ENVIRONMENT.....	482
Fresha Qayoumi	
SUG'URTA KOMPANIYALARIDA INVESTITSIYA PORTFELINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	488
Ergashev Olim Kenjayevich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SUG'URTA SEKTORIDA INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	496
Ergashev Olim Kenjayevich	
ВЛИЯНИЕ ЦИРКУЛЯРНОЙ ЭКОНОМИКИ НА ПОВЫШЕНИИ РЕСУРСНОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭКОНОМИКИ.....	503
T.B. Ким	
TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY HISOBOTI AUDITIGA KOMPYUTERLASHTIRILGAN AUDIT USULLARI (CAATS) VA TAHLILIIY AMALLARNI JORIY ETISH	509
Ibragimov Nodirbek Baxodir o'g'li	
JAMIYAT EVOLYUSIYASIDA BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHNING AHAMIYATIGA DOIR NAZARIY TALQINLAR.....	516
Aripov Oybek Abdullayevich	
Rustamov Dilshodjon Shaydullo o'g'li	
SUG'URTA FAOLIYATINI BOSHQARISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI.....	523
Umarova Aziza Hamidovna	
O'ZBEKISTON MAJBURIY SUG'URTA BOZORIDA TARIF SIYOSATINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI	529
Qo'ziyeva Nozima G'ayrat qizi	
O'ZBEKISTONDA XORIJIY INVESTITSIYALARNI FAOL JALB QILISH XUSUSIDA.....	535
Artikbayev Dilshod Mumindjanovich	
O'ZBEKISTONDA DUKKAKLI EGINLAR BOZORIDA NARX O'ZGARUVCHANLIGI VA FERMERLARNING DAROMAD BARQARORLIGI	541
Islamova Malika Ilyos qizi	
ISLIM MOLIYASI VA YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK BIZNES MOLIYAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH	547
Jo'raqulova Muhlis Jahongir qizi	
СОВРЕМЕННЫЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ УГРОЗЫ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ СТРАХОВЫХ КОМПАНИЙ И ПРИЧИНЫ ИХ ВОЗНИКНОВЕНИЯ.....	553
Петр Ким	
BAA VA O'ZBEKISTONDA ISLIMIY BANKCHILIK TO'G'RISIDAGI QONUNLARNING QIYOSIY-HUQUQIY TAHLILI	559

Bektemirov Muhiddin Shomirza o'g'li QURILISH KORXONALARIDA SUN'YI INTELLEKT ASOSIDAGI BOSHQARUV TIZIMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI.....	564
Arifdjanova Zilola Dilshodovna YENGIL SANOAT KORXONALARI FAOLIYATIDA MARKETING KOMMUNIKATSIYALARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH (Buxoro viloyati to'qimachilik korxonalari misolida)	570
Muxsinov Bekzod Toxirovich JAHON TURIZMIDA DIVERSIFIKATSIYA, GLOBALLASHUV, GLOKALLASHUV TENDENSIYALARI	579
Raxmatulla Hayitboyev ANALYSIS OF FINANCIAL SUPPORT MANAGEMENT MECHANISMS IN JOINT-STOCK COMPANIES	585
Abdubog'iyev Muxammad Sharofiddinovich XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA SHERIKCHILIK ALOQALARI MEXANIZMINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH (Qoraqalpog'iston Respublikasi misolida)	591
Muratbaeva Aziza Nasir qizi IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISHDA SUN'YI INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASHNING JAHON Tajribalarini O'rganish.....	599
Fayziyev Manuchehr Sharofiddinovich INVESTITSIYA DASTURLARI VA LOYIHALARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI MENEJMENTNING MOHIYATI VA O'RNI	604
Ahmedova Dilnoza Muzaffarovna O'ZBEKISTONDA RAQAMLI SUG'URTA EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISHNING TASHKILIIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI	607
Nomozova Qumri Isoyevna YOSHLAR TADBIRKORLIGI: TUSHUNCHAVIY MOHIYATI VA BOSHQARUVINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	613
Gulomqodirova Ma'mura Saydumarxon qizi AKTIVLAR BO'YICHA EHTIMOLIY YO'QOTISHLARGA DOIR ZAXIRALARNING TIJORAT BANKLARI FOYDASINI SOLIQQA TORTISHDAGI AHAMIYATI	619
Turanov M. Sh. GAZNACHILIKDA PUL OQIMLARI USTIDAN KOMPLEKS MONITORINGNI TAKOMILLASHTIRISH: SHARTNOMALAR VA TO'LOVLAR NAZORATINI RAQAMLASHTIRISH.....	625
Shodmonkulova Shahlo Olimjon qizi MANAGING THE SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF REGIONS	638
Jumaeva D.Kh Khamidova N.K MANAGING HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT IN ENTERPRISES IN THE DIGITAL ECONOMY	642
Jumaeva D. Kh. Pulotov Sh. Sh. TIJORAT BANKLARIDA LIKVIDLIKNI BOSHQARISH MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	647
Tojiyev Rahmatilla Rahmonovich IQTISODIYOT TARMOQLARIDA EKONOMETRIK MODELLARDAN SAMARALI FOYDALANISH	654
Aydaniyazova Baxtigul Abilkasimovna MAMLAKATNI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHNING MAKROIQTISODIY JIHATLARI.....	658
Sagieva Moldir Orazbay qizi XORAZM VILOYATI EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHNING STRATEGIK OMILLARI VA ISTIQBOLLARI	662
Yaqubov San'at Shonazarovich XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA BOSHQARUV HISOBINI AMALGA OSHIRISHNING HOZIRGI HOLATI.....	668
Yahyoyev To'liqin Ismatulla o'g'li МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ГОРНО-ХИМИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ И МОДЕЛЬ ЕГО АДАПТАЦИИ К УСЛОВИЯМ УЗБЕКИСТАНА.....	673
Мирсаидова Шахноза Аресланбековна XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA BOSHQARUV HISOBİ VA TAHLILINI XALQARO	

STANDARTLARGA MOSLASHTIRISHNING KONSEPTUAL YO'NALISHLARI	678
Yahyoyev To'liqin Ismatulla o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯМИ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИЙ.....	682
Эргашбаева Нилуфар Мухаммадсайфуллаевна	
XORAZM VILOYATIDA ULGURJI VA CHAKANA SAVDONING STATISTIK TAHLILI.....	686
Sabirova Oysuluv Shonazarovna	
O'ZBEKISTON OLIY TA'LIM TIZIMIDA XALQAROLASHISHNING ASOSIY XUSUSIYATLARI.....	693
Jurayev Abror Turobovich	
O'ZBEKISTONDAGI YETAKCHI TIJORAT BANKLARINING KREDITLARI VA DEPOZITLARINING TAHLILI	698
Shodiyev Odiljon Salim o'g'li	
DAROMADLARNI SOLIQQA TORTISHNING XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI	702
Sabirov Mirza Qilichbayevich	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI TADBIRKORLIK ASOSIDA QO'LLABQUVVATLASHDA INNOVATSION LOYIHALARNI MOLİYALASHTIRISH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING AHAMIYATI.....	706
Jubanova Bayramgul Aymuratovna	
SYSTEMATIZATION OF ESG INDICATORS AT THE LEVELS OF TOURISM ENTERPRISES, REGIONS AND THE NATIONAL ECONOMY.....	710
Makhmudova N.U.	
O'ZBEKISTON TURIZM DESTINATSIYASINING XALQARO IMIDJI: BRENDING VA MARKETING TAHLILI.....	716
Atajanova Shaxnoza	
XIZMATLAR SOHASIDA KICHIK BIZNES KORXONALARINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI.....	720
Ulmasova Oygun Baxtiyorovna	
RECONCILING GROWTH AND ECOLOGY: ENVIRONMENTAL RESPONSIBILITY IN HYDROCARBON MARKETS	725
Kudratkhodjaeva Ziyoda Kamol kizi	
THE STATE AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT PROSPECTS OF THE ELECTRIC POWER SYSTEM IN UZBEKISTAN	729
Surayyo Khabibullayevna Khakimdjanova	
SUV TANQISLIGI SHAROITIDA EGINLAR HOSILDORLIGINI BAHOLASHNING XORIJIY TAJRIBASI VA ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLARI.....	733
Turayev Tolib	
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ РЕКЛАМЫ В ПРОДВИЖЕНИИ ТОВАРОВ НА ЗАРУБЕЖНЫХ РЫНКАХ: ПЕРЕДОВОЙ ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ И ВОЗМОЖНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	742
Абдуллаев Азиз Курбанович	
INSON KAPITALIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KO'P MEZONLI BAHOLASH MODEL: HUDUDLAR KESIMIDA QIYOSIY TAHLIL	748
Yusubboyeva Dinora Qudrat qizi	
BYUDJET TASHKILOTLARIDA ICHKI AUDIT OBYEKTLARINI TANLASHDA RISK DARAJASINI MIQDORIY BAHOLASH METODIKASI.....	754
Misirov Akbarali Pardaboyevich	
TOSHKENT METROPOLITENI FAOLIYATI SAMARADORLIGI VA DAROMADLARINI OSHIRISH MEKANIZMINI XORIJIY TAJRIBA ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	761
Xamrayev Jamshid Panjiyevich	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA USTUVOR YO'NALISHLARI.....	768
Ibrohimova Lola Ibrohimovna	
OLIY TA'LIM TASHKILOTLARIDA MAHSULOT (ISH, XIZMAT) ISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARI VA ULARNI SOTILISHI HISOBINING AMALDAGI HOLATI	775
Xudayberdiyev Nizomiddin Qurbonqulovich	

OLIY TA'LIM TASHKILOTLARIDA MAHSULOT (ISH, XIZMAT) ISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARI VA ULARNI SOTILISHI HISOBINING AMALDAGI HOLATI

Xudayberdiyev Nizomiddin Qurbonqulovich
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti tadqiqotchisi
E-mail: nqx19791@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada oliy ta'lim tashkilotlarida mahsulot (ish, xizmat) ishlab chiqarish xarajatlari va ularning sotilishi hisobining amaldagi holati Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti misolida tadqiq etilgan. Universitetning ishlab chiqarish-tijorat faoliyati uch guruhga (ilmiy-ishlab chiqarish, o'quv-xizmat va yordamchi ishlab chiqarish) tasniflangan. Xarajatlar hisobi va realizatsiya jarayonining schyotlar korrespondensiyasi bo'yicha empirik tahlil o'tkazilib, amaldagi tizimda beshta jiddiy uslubiy muammo aniqlangan: faoliyat turlari kesimida analitik hisobning yuritilmasligi; ustama xarajatlarni taqsimlashning ilmiy asoslanmagan yondashuvlari; professor-o'qituvchilar mehnat haqini ikki faoliyat yo'nalishi o'rtasida taqsimlashning ma'muriy xarakteri; uzoq muddatli ilmiy-tadqiqot shartnomalari bo'yicha daromadni tan olish momentining buzilganligi; avans to'lovlari va debitorlik qarzdorligi bo'yicha analitik hisobning yetarli emasligi. Tadqiqot natijalari oliy ta'lim tashkilotlari hisob tizimining «shakliy muvofiqlik – mazmuniy nomuvofiqlik» ziddiyatini ochib beradi hamda uni bartaraf etish yo'nalishlarini belgilaydi.

Kalit so'zlar: oliy ta'lim tashkiloti, ishlab chiqarish-tijorat faoliyati, tannarx kalkulyatsiyasi, ustama xarajatlar, realizatsiya, daromadni tan olish, faoliyat segmentlari, rivojlantirish jamg'armasi, moliyaviy mustaqillik.

Аннотация. В статье исследовано современное состояние бухгалтерского учета затрат на производство продукции (работ, услуг) и их реализации в организациях высшего образования на примере Ташкентского университета информационных технологий имени Мухаммада аль-Хорезми. Производственно-коммерческая деятельность университета классифицирована на три группы: научно-производственная, учебно-сервисная и вспомогательное производство. На основе эмпирического анализа корреспонденции бухгалтерских счетов по учету затрат и реализации выявлены пять существенных методологических проблем действующей системы: отсутствие аналитического учета по видам деятельности; научно необоснованные подходы к распределению накладных расходов; административный характер распределения оплаты труда профессорско-преподавательского состава между двумя направлениями деятельности; нарушение момента признания доходов по долгосрочным договорам на выполнение научно-исследовательских работ; недостаточный аналитический учет авансовых платежей и дебиторской задолженности. Результаты исследования раскрывают противоречие между «формальным соответствием и содержательным несоответствием» системы бухгалтерского учета организаций высшего образования и определяют направления его устранения.

Ключевые слова: организация высшего образования, производственно-коммерческая деятельность, калькулирование себестоимости, накладные расходы, реализация, признание доходов, сегменты деятельности, фонд развития, финансовая самостоятельность.

Abstract. The article examines the current state of accounting for the costs of producing products (works, services) and their sale in higher education institutions using the Muhammad al-Khwarizmi Tashkent University of Information Technologies as a case study. The university's production and commercial activities are classified into three groups: research and production, educational services, and auxiliary production. An empirical analysis of the accounting entries for cost accounting and sales transactions identified five major methodological problems in the existing system: the absence of analytical accounting by activity type; scientifically unsubstantiated approaches to allocating overhead costs; the administrative allocation of academic staff remuneration between two areas of activity; improper timing of revenue recognition for long-term research contracts; and insufficient analytical accounting for advance payments and accounts receivable. The findings reveal the contradiction between the **formal compliance** and **substantive inconsistency** of the accounting system in higher education institutions and identify directions for its improvement.

Keywords: higher education institution, production and commercial activities, cost calculation, overhead costs, sales, revenue recognition, activity segments, development fund, financial independence.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasida davlat oliy ta'lim muassasalariga moliyaviy mustaqillik berish borasidagi izchil islohotlar ushbu tashkilotlarning budjetdan tashqari faoliyati, jumladan, ilmiy-tadqiqot ishlari, konsalting va boshqa pullik xizmatlar ko'rsatish orqali daromadlar shakllantirish imkoniyatlarini kengaytirdi [1; 2]. Ayni paytda ushbu jarayon hisob tizimiga jiddiy talablarni qo'yimoqda: universitetlarning ishlab chiqarish-tijorat faoliyatidan olinadigan tushumlar va tegishli xarajatlar aniq hisobga olinishi, moliyaviy natija haqqoniy shakllantirilishi shart. Zero, O'zbekiston Respublikasi Budjet kodeksining 60-moddasiga muvofiq, rivojlantirish jamg'armasiga o'tkaziladigan daromad realizatsiyadan tushgan tushumlar va ishlab chiqarish xarajatlari o'rtasidagi ijobiy farq sifatida aniqlanadi [3].

Mamlakatimizda va xorijda oliy ta'lim tashkilotlari moliyaviy hisobining alohida jihatlari yetarlicha o'rganilgan bo'lsa-da, ularning ishlab chiqarish-tijorat faoliyati bo'yicha xarajatlar va sotish hisobining amaldagi holati keng qamrovli empirik tadqiqot obyekti sifatida hozirgacha yetarlicha yoritilmagan. Ayniqsa, moliyaviy mustaqillik berilgan universitetlar amaliyotida ushbu hisob yo'nalishining mazmuniy sifati, uning nafaqat me'yoriy talablarga rasmiy muvofiqligi, balki boshqaruv ehtiyojlariga javob berish qobiliyati alohida tadqiq etilishi lozim.

Tadqiqotning maqsadi — oliy ta'lim tashkilotlarida mahsulot (ish, xizmat) ishlab chiqarish xarajatlari va ularning sotilishi hisobining amaldagi holatini empirik tarzda o'rganish, uslubiy muammolarni aniqlash va ularning tizimli bog'liqligini asoslashdan iborat. Vazifalar: universitet ishlab chiqarish-tijorat faoliyatining tuzilmasini tasniflash; xarajatlar to'planishi va realizatsiya hisobining schyotlar korrespondensiyasini tahlil qilish; amaldagi hisob tizimining kuchli va zaif tomonlarini baholash; aniqlangan muammolarning zanjirli bog'liqligini aniqlash.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Davlat sektori tashkilotlari xarajatlar hisobi va daromadni tan olish masalalari xorijiy adabiyotlarda keng yoritilgan. Ch. Horngren, S. Datar va M. Rajan tannarx kalkulyatsiyasining boshqaruv uchun ahamiyatini asoslasi [4], R. Kaplan va R. Cooper ustama xarajatlarni faoliyat turlariga asoslangan hisob metodologiyasi bo'yicha taqsimlashni ilgari surganlar [5]. C. Drury "turli maqsadlar uchun turli xarajatlar" tamoyilini ilgari surib, xarajatlarni boshqarish tizimining ko'p vazifaliligini ta'kidlaydi [6]. Davlat sektori tashkilotlari uchun xalqaro hisob standartlari (IPSAS 9 va IPSAS 12) daromadni tan olishning bajarilish darajasi metodi va ustama xarajatlarni normal ishlab chiqarish quvvati asosida taqsimlashni nazarda tutadi [7]. Xalqaro moliya institutlari — OECD va Jahon banki — davlat oliy ta'lim muassasalariga moliyaviy avtonomiya berish jarayonida hisob-nazorat tizimining sifati hal qiluvchi omil ekanligini asoslaganlar [8; 9].

O'zbekistonlik olimlardan A. Ostonokulov budjet tashkilotlarining budjetdan tashqari mablag'lari hisobi va hisoboti metodologiyasini takomillashtirish masalalarini kompleks tadqiq etib, budjetdan tashqari daromadlarni tan olish va ularni jamg'armalar kesimida alohida hisobga olishning uslubiy asoslarini ishlab chiqqan [10]. A. Xodjayev oliy ta'lim muassasalarining budjetdan tashqari mablag'lari hisobi va ichki auditini takomillashtirish yo'nalishlarini asoslab, mahsulot va xizmatlar sotilishidan tushgan mablag'larni nazorat qilishning ichki audit mexanizmlarini ishlab chiqqan [11]. S. Buzrukxonov innovatsion iqtisodiyotga o'tish sharoitida oliy ta'limni moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish borasida tadqiqot olib borgan [12]. D. Abdujalilova oliy ta'lim muassasalarida to'lov-kontrakt shakli mablag'lari bo'yicha xarajatlar hisobining amaldagi holatini o'rgangan [13].

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, budjetdan tashqari mablag'lar hisobi umumiy tarzda o'rganilgan, biroq oliy ta'lim tashkilotlarining aynan ishlab chiqarish-tijorat faoliyati (xo'jalik shartnomalari, ilmiy-tadqiqot ishlari, dasturiy mahsulotlar) bo'yicha xarajatlar to'planishi, tannarx shakllanishi va realizatsiya hisobining bosqichma-bosqich empirik tahlili maxsus tadqiq etilmagan. Ushbu bo'shliqni aynan konkret universitet amaliyoti misolida to'ldirish mazkur maqolaning ilmiy yo'nalishini belgilaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot obyekti sifatida Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti tanlandi. Ushbu tanlov quyidagi asoslar bilan izohlanadi: birinchidan, universitet moliyaviy mustaqillik berilgan davlat oliy ta'lim tashkilotlari ro'yxatiga kiritilgan bo'lib [1], bu unga daromadlar va xarajatlar parametrlarini mustaqil belgilash imkonini beradi va shu bois hisob tizimiga bo'lgan talabni oshiradi; ikkinchidan, universitet

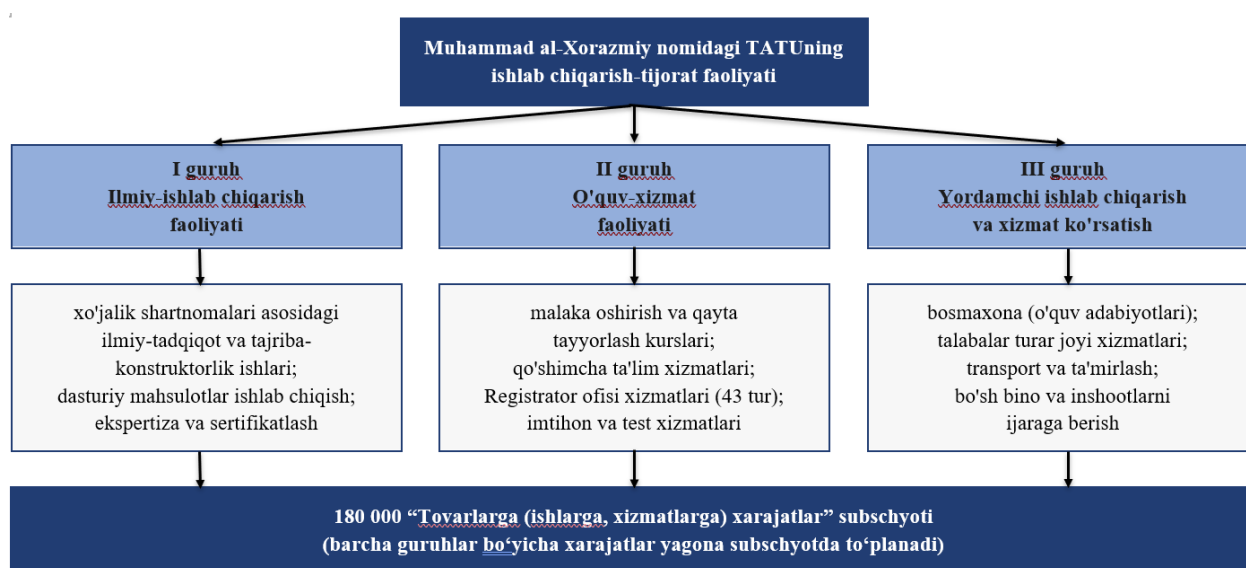

o'z moliyaviy hisobotlarini budjet va kontrakt mablag'lari kesimida alohida shakllantirib, rasmiy veb-saytida muntazam e'lon qilib boradi [14], bu esa tadqiqot uchun ochiq axborot bazasini yaratadi; uchinchi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasidagi tayanch oliy ta'lim tashkiloti sifatida universitetda ham intellektual mahsulot, ham moddiy mahsulot, ham xizmatlar ishlab chiqariladi, bu esa hisobning eng murakkab holatlarini o'rganish imkonini beradi.

Tadqiqotda monografik kuzatuv, qiyosiy tahlil, kontent-tahlil, guruhlash va abstrakt-mantiqiy fikrlash usullari qo'llanildi. Empirik ma'lumotlar universitetning rasmiy veb-saytida e'lon qilingan moliyaviy hisobotlar, 180 000 va 911 200-subschyotlar bo'yicha aylanmalar hamda tashkiliy tuzilmaga oid ochiq ma'lumotlar asosida shakllantirildi. Universitet hisob amaliyoti amaldagi milliy me'yoriy talablar hamda IPSAS talablari bilan qiyoslandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Universitetning ishlab chiqarish-tijorat faoliyati tuzilmasi. Universitetning budjetdan tashqari faoliyat yo'nalishlarini o'rganish natijasida ularni uch guruhga tasniflash maqsadga muvofiq deb topildi (1-rasm).

1-rasm. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi TATuning ishlab chiqarish-tijorat faoliyati tuzilmasi

Universitetning ishlab chiqarish-tijorat faoliyati tuzilmasi. Universitetning budjetdan tashqari faoliyat yo'nalishlarini o'rganish natijasida ularni uch guruhga tasniflash maqsadga muvofiq deb topildi (1-rasm).

Universitetning moddiy-texnik bazasining rivojlanishi tadqiqotimiz uchun muhim empirik zamin yaratadi: 2023–2024-yillarda 28 ta kafedrada 17 ta yangi laboratoriya tashkil etilgan bo'lib, ulardan 14 tasi "Uztelecom", "UNICON.UZ", "Mobiuz", ZTE va boshqa soha korxonalari bilan hamkorlikda, 3 tasi Jahon banki mablag'lari hisobidan yaratilgan [14]. Aynan shu hamkorlik laboratoriyalari xo'jalik shartnomalari asosidagi ilmiy-tadqiqot ishlarining moddiy asosi sifatida xizmat qilib, ularning xarajatlarini to'g'ri hisobga olish universitet uchun tobora dolzarb vazifaga aylanmoqda. 1-rasmdan ko'rinib turibdiki, uchala guruhning xarajatlari amaldagi schyotlar rejasiga muvofiq yagona 180 000 **"Tovarlarga (ishlarga, xizmatlarga) xarajatlar"** subschyotida to'planadi [15], bu esa mazmunan farqli faoliyat turlarining haqiqiy tannarxi va rentabelligini aniqlash imkoniyatini keskin cheklaydi.

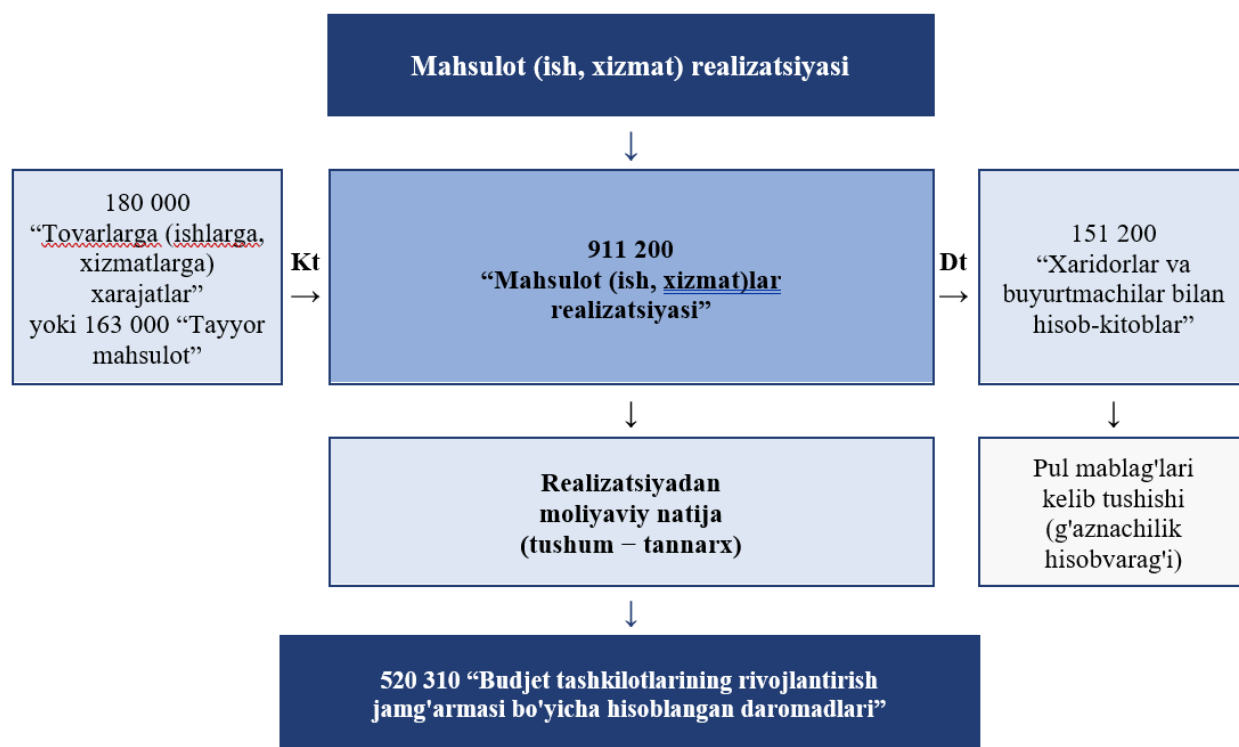
Xarajatlar hisobining amaldagi tuzilishi. Xarajatlar tarkibi va ularning schyotlar korespondensiyasi bo'yicha tahlil ularning oltita element (moddiy, mehnat, ijtimoiy sug'urta, amortizatsiya, ustama, boshqa) kesimida to'planishini ko'rsatdi. Tannarxda mehnat haqi xarajatlari ustuvor salmoqqa ega bo'lib, bu axborot texnologiyalari sohasining intellektual xususiyatidan kelib chiqadi (1-jadval).

1-jadval
Universitetda mahsulot (ish, xizmat) ishlab chiqarish xarajatlarining
schyotlar korrespondensiyasi va aniqlangan muammolar

Xarajat elementi	Schyotlar korrespondensiyasi	Aniqlangan muammo
Moddiy xarajatlار	Dt 180 000 - Kt 162 000	Buyurtma va mahsulot turlari kesimida analitik hisob yo'lga qo'yilmagan
Mehnatga haq to'lash	Dt 180 000 - Kt xodimlar hisob-kitob schyoti	Ikki faoliyat yo'nalishi o'rtasida taqsimlash ma'muriy qarorga asoslanadi, ish vaqti tabeliga emas
Ijtimoiy sug'urta ajratmalari	Dt 180 000 - Kt majburiy to'lovlar schyoti	Mehnat haqi taqsimotining noaniqligini takrorlaydi
Asosiy vositalar amortizatsiyasi	Amortizatsiya jamg'arilib, taqsimlanadi	Budjet va budjetdan tashqari faoliyat o'rtasida taqsimlash bazasi belgilanmagan
Ustama (bilvosita) xarajatlار	Dt 180 000 - Kt 912 100	Uchta ilmiy asoslanmagan yondashuv qo'llanilmoqda: shartli foiz, mehnat haqiga mutanosib, umuman hisobga olmaslik
Tayyor mahsulot va bajarilgan ish	Dt 163 000 - Kt 180 000; realizatsiyada Dt 911 200 - Kt 180 000 (163 000)	Tugallanmagan ishlab chiqarishni baholash uslubiyoti ishlab chiqilmagan

Realizatsiya jarayoni hisobining amaldagi holati. 2-son BHS "Yagona schyotlar rejasi"ning 66 va 284–285-bandlariga muvofiq, realizatsiya amalga oshirilganda 911 200 "Mahsulotlar (ishlar, xizmatlar) realizatsiyasi" subschyoti bo'yicha operatsiyalar amalga oshiriladi va realizatsiyadan olingan foyda 520 310 "Budjet tashkilotlarining rivojlantirish jamg'armasi bo'yicha hisoblangan daromadlari" subschyotiga yo'naltiriladi [15]. Ushbu schyotlar korrespondensiyasi Budjet kodeksining 60-moddasi talablarining amalda amalga oshirilish mexanizmini tashkil etadi (2-rasm).

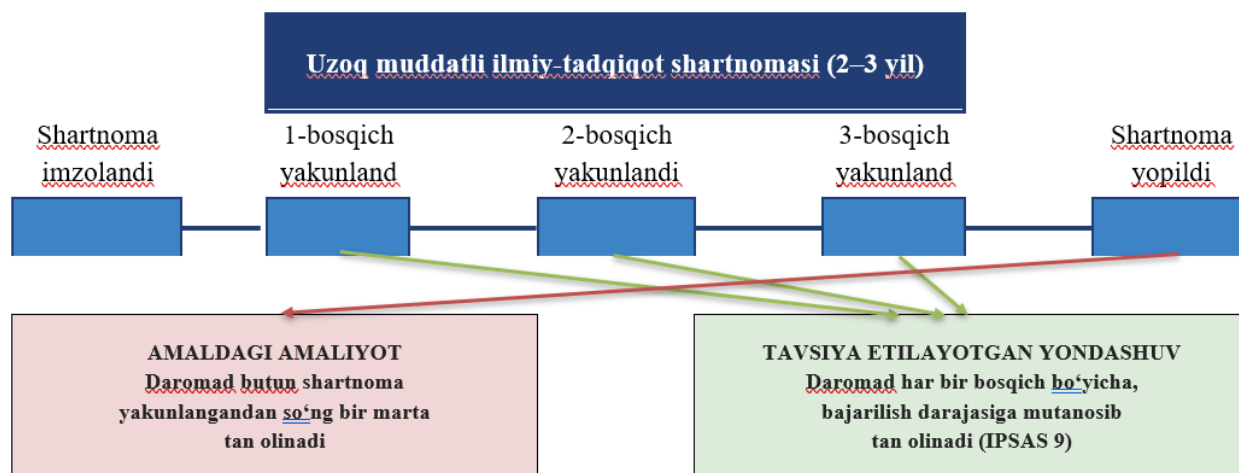

2-rasm. Budjet tashkilotida mahsulot (ish, xizmat) realizatsiyasi hisobining schyotlar sxemasi

Realizatsiya jarayoni hisobining amaldagi holati. Biroq amaldagi realizatsiya hisobida bir qator jiddiy muammolar aniqlandi. Eng jiddiysi — uzoq muddatli ilmiy-tadqiqot shartnomalari bo'yicha daromadni tan olish

momentining buzilishidir. Universitet amaliyotida ikki-uch yil davom etadigan shartnomalar bo'yicha daromad butun ish yakunlangandan so'ng bir marta tan olinadi, vaholanki, tegishli xarajatlar har yili muntazam ravishda amalga oshiriladi (3-rasm).

Natija: moliyaviy natijaning hisobot davrlari bo'yicha buzib ko'rsatilishi

3-rasm. Uzoq muddatli ilmiy-tadqiqot shartnomalari bo'yicha daromadni tan olish muammosi

Ushbu holat daromadlar va xarajatlar muvofiqligi tamoyilining ochiq buzilishi bo'lib, moliyaviy natijaning hisobot davrlari bo'yicha butunlay buzib ko'rsatilishiga olib keladi. Amaliy jihatdan bu shuni anglatadiki, universitet ayrim yillarda o'z faoliyatini asossiz ravishda zarar bilan, ayrim yillarda esa asossiz ravishda yuqori foyda bilan yakunlagandek ko'rsatishi mumkin. Xalqaro standartlar (IPSAS 9) esa xizmat ko'rsatish bitimlari bo'yicha daromadni bajarilish darajasi metodi asosida bosqichma-bosqich tan olishni nazarda tutadi [7], bu talab milliy amaliyotda hozircha to'liq bajarilmagan.

Aniqlangan muammolarning tizimlashtirilishi. Empirik tahlil natijasida universitet hisob amaliyotida beshta jiddiy uslubiy muammo aniqlandi (2-jadval).

2-jadval
Universitet misolida aniqlangan uslubiy muammolar va ularning hisob tizimiga ta'siri

№	Aniqlangan muammo	Hisob va boshqaruv uchun oqibati
1	Faoliyat turlari kesimida analitik hisob yuritilmaydi, barcha xarajatlar yagona subschyotda to'planadi	Har bir mahsulot va xizmat turining rentabelligi noma'lum; qaysi shartnoma foydali ekanligi aniqlanmaydi
2	Ustama xarajatlarni taqsimlash bo'yicha uchta ilmiy asoslanmagan yondashuv qo'llaniladi: shartli foiz, mehnat haqiga mutanosib, umuman hisobga olmaslik	Tannarx ham pasaytirilgan, ham oshirilgan holda buzib ko'rsatiladi; jamg'armaga o'tkazma noto'g'ri aniqlanadi
3	Professor-o'qituvchilar mehnat haqini budjet va budjetdan tashqari faoliyat o'rtasida taqsimlash ma'muriy qarorga asoslanadi, ish vaqti tabeliga emas	Tannarxda mehnat haqi ustuvor bo'lgani sababli obyektiv shakllanishga to'sqinlik qiladi
4	Uzoq muddatli ilmiy-tadqiqot shartnomalari bo'yicha daromad shartnoma to'liq yakunlangandan so'ng bir marta tan olinadi	Daromadlar va xarajatlar muvofiqligi buziladi; moliyaviy natija davrlar bo'yicha buzib ko'rsatiladi
5	Avans to'lovlari va debitorlik qarzdorligi bo'yicha analitik hisob yetarli emas, muddatlar bo'yicha guruhlash yo'lga qo'yilmagan	Ayrim hollarda avans darhol daromad sifatida tan olinadi; muddati o'tgan qarzdorliklar o'z vaqtida aniqlanmaydi

2-jadvalda umumlashtirilgan muammolar oddiy yig'indi emas, balki o'zaro bog'langan zanjirni hosil qiladi. Xarajatlar faoliyat turlari kesimida hisobga olinmagani sababli daromadlarni ham shunday hisobga olib bo'lmaydi, natijada moliyaviy natijani segmentlar bo'yicha aniqlash imkonsizga aylanadi. Ustama xarajatlarni asossiz taqsimlash tannarxni, tannarx esa moliyaviy natijani va, oxir-oqibat, rivojlantirish jamg'armasiga o'tkaziladigan summani buzib ko'rsatadi. Uzoq muddatli shartnomalar bo'yicha daromadni tan olish momentining noto'g'riligi esa moliyaviy natijani hisobot davrlari bo'yicha buzadi. Ushbu tizimli bog'liqlik har bir muammoni alohida emas, kompleks tarzda hal etish zarurligini asoslaydi.

Empirik tadqiqot natijalarining eng muhim xulosasi shuki, universitetning xarajatlar va sotish hisobi tizimi shakl jihatidan amaldagi me'yoriy hujjatlar talablariga to'liq javob beradi, biroq mazmun jihatidan boshqaruv ehtiyojlarini qondirmaydi. Muallif ushbu holatni **“shakliy muvofiqlik – mazmuniy nomuvofiqlik”** ziddiyati deb ataydi va uni oliy ta'lim tashkilotlari hisob amaliyotining tub muammosi sifatida talqin etadi. Ushbu ziddiyat quyidagi tarzda namoyon bo'ladi: hisob tizimi tannarx va moliyaviy natija ko'rsatkichlarini hisoblab beradi (shakliy talab bajariladi), biroq bu ko'rsatkichlarning haqqoniyligi va tarkibiy asoslanganligi shubha ostida qoladi (mazmuniy talab bajarilmaydi).

Olingan natijalar avvalgi ilmiy tadqiqotlar bilan qiyoslanganda quyidagi jihatlar namoyon bo'ladi. A. Ostonokulov [10] va A. Xodjayeov [11] o'z tadqiqotlarida budjetdan tashqari mablag'larni alohida hisobga olishning umumiy uslubiy asoslarini ishlab chiqqan bo'lsalar, mazkur maqolada aynan ishlab chiqarish-tijorat faoliyati bo'yicha empirik ma'lumotlar asosida konkret muammolar tizimi aniqlangan va ularning zanjirli bog'liqligi asoslangan. R. Kaplan va R. Kuper [5] tomonidan ilgari surilgan ABC metodologiyasi universitet sharoitida yetarlicha qo'llanilmasligi tannarxning obyektiv shakllanishiga to'sqinlik qilayotgan asosiy omillardan biri ekanligi ko'rsatildi. K. Xudning **“yangi davlat boshqaruvi”** konsepsiyasi [16] nuqtayi nazaridan aytilish mumkinki, universitetga moliyaviy mustaqillik berilgani holda, unga mos hisob-uslubiy ta'minot yaratilmagani natijasida davlat sektori tashkilotining xususiy sektor uslublariga o'tishi to'liq amalga oshmagan. Bu esa PF-58-son Farmonga muvofiq berilishi nazarda tutilayotgan yangi vakolatlar (venchur fondlar, investitsiya faoliyati) sharoitida muammolarni yanada murakkablashtiradi.

Tadqiqot natijalarining amaliy tatbig'i nuqtayi nazaridan aniqlangan beshta muammoning bartaraf etilishi quyidagi yo'nalishlarda amalga oshirilishi lozim: birinchi va uchinchi muammolar — 180 000-subschyotni faoliyat guruhlar bo'yicha detallashtirish va analitik hisob kesimlarini joriy etish orqali; ikkinchi muammo — ustama xarajatlarni xarajat drayverlariga asoslangan holda taqsimlash uslubiyotini ishlab chiqish orqali; to'rtinchi muammo — daromadni bajarilish majburiyatlari asosida bosqichma-bosqich tan olish modelini joriy etish orqali; beshinchi muammo — avans to'lovlari va debitorlik qarzdorligi bo'yicha analitik hisob tartibini rasmiylashtirish orqali. Ushbu takliflarning batafsil asoslanishi keyingi tadqiqotlarning predmeti hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti misolida o'tkazilgan empirik tadqiqot quyidagi ilmiy va amaliy xulosalarni shakllantirish imkonini berdi:

Universitetning ishlab chiqarish-tijorat faoliyati uch guruhga (ilmiy-ishlab chiqarish, o'quv-xizmat, yordamchi ishlab chiqarish) tasniflandi. Uchala guruhning xarajatlari amaldagi schyotlar rejasiga muvofiq yagona 180 000-subschyotda umumiy tarzda to'planishi har bir faoliyat turining haqiqiy tannarxi va rentabelligini aniqlash imkoniyatini keskin cheklaydi.

Universitet hisob amaliyotida beshta jiddiy uslubiy muammo aniqlandi: faoliyat turlari kesimida analitik hisobning yuritilmasligi; ustama xarajatlarni taqsimlashning **uchta** ilmiy asoslanmagan yondashuvi; mehnat haqini ma'muriy qarorga asoslanib taqsimlash; uzoq muddatli shartnomalar bo'yicha daromadni tan olish momentining buzilishi; avans va debitorlik qarzdorligi bo'yicha analitik hisobning yetarli emasligi.

Aniqlangan muammolar tizimli bog'liq zanjirni hosil qilishi asoslandi: ustama xarajatlarni asossiz taqsimlash tannarxni, tannarx moliyaviy natijani, moliyaviy natija esa rivojlantirish jamg'armasiga o'tkaziladigan summani buzib ko'rsatadi. Ushbu zanjirli bog'liqlik har bir muammoni alohida emas, tizimli tarzda hal etish zarurligini keltirib chiqaradi.

Oliy ta'lim tashkilotlari hisob amaliyotining tub muammosi sifatida **“shakliy muvofiqlik – mazmuniy nomuvofiqlik”** ziddiyati asoslandi: hisob tizimi shakl jihatidan me'yoriy talablarga javob bersa-da, mazmun jihatidan boshqaruv ehtiyojlarini qondirmaydi.

Aniqlangan muammolarni bartaraf etish yo'nalishlari belgilandi: 180 000-subschyotni faoliyat guruhlar bo'yicha detallashtirish; ustama xarajatlarni xarajat drayverlariga asoslangan holda taqsimlash; daromadni bajarilish majburiyatlari asosida bosqichma-bosqich tan olish; avans va debitorlik qarzdorligi bo'yicha analitik hisob tartibini rasmiylashtirish. Ushbu takliflarni empirik jihatdan asoslangan uslubiy yechimlar shaklida ishlab chiqish keyingi tadqiqotlarning istiqbolli yo'nalishi hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 24-dekabrda “Davlat oliy ta'lim muassasalariga moliyaviy mustaqillik berish chora-tadbirlari to'g'risida” **PQ-61-son** qarori. <https://lex.uz/uz/docs/-7386917>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 10-aprelda “Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar tizimini takomillashtirishning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida” **PF-58-son** Farmoni.

3. O'zbekiston Respublikasi Budjet kodeksi. 2013-yil 26-dekabrda "O'zbekiston Respublikasining Budjet kodeksini tasdiqlash to'g'risida" **O'RQ-360-son Qonuni**, 60-modda. – URL: <https://lex.uz/docs/-2304138>.
4. Horngren C.T., Datar S.M., Rajan M.V. *Cost Accounting: A Managerial Emphasis*. – 16th ed. – New York: Pearson Education, 2021. – 976 p.
5. Kaplan R.S., Cooper R. *Cost and Effect: Using Integrated Cost Systems to Drive Profitability and Performance*. – Boston: Harvard Business School Press, 1998. – 376 p.
6. Drury C. *Management and Cost Accounting*. – 11th ed. – London: Cengage Learning, 2020. – 848 p.
7. International Public Sector Accounting Standards Board (IPSASB). *Handbook of International Public Sector Accounting Pronouncements*. – New York: IFAC, 2023.
8. OECD. *Managing Government Compensation and Employment Reforms: A Review of Country Experiences*. – Paris: OECD Publishing, 2021. – 168 p.
9. World Bank. *Higher Education Financing in Transition Economies: Policy Notes*. – Washington, D.C.: World Bank Group, 2022. – 64 p.
10. Ostonokulov A. *Budjet tashkilotlarining budjetdan tashqari mablag'lari hisobi va hisoboti metodologiyasini takomillashtirish*: monografiya. – Toshkent: VNESHINVESTPROM, 2021. – 208 b.
11. Xodjayev A.S. *Oliy ta'lim muassasalarining budjetdan tashqari mablag'lari hisobi va ichki auditini takomillashtirish*: i.f.d. (DSc) diss. avtoref. – Toshkent: Bank-moliya akademiyasi, 2023. – 70 b.
12. Buzrukxonov S.M. *Innovatsion iqtisodiyotga o'tish sharoitida oliy ta'limni moliyalashtirishni takomillashtirish*: i.f.d. (DSc) diss. avtoref. – Toshkent: TDIU, 2022. – 74 b.
13. Abdusalilova D.A. Oliy ta'lim muassasalarida to'lov-kontrakt shakli mablag'lari bo'yicha xarajatlar va ular hisobining amaldagi holati // *Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot*. – 2023. – № 10. – B. 211–215.
14. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universitetining rasmiy veb-sayti. **"Moliyaviy hisobot"** va **"Ochiq ma'lumotlar"** bo'limlari. – URL: <https://tuit.uz>.
15. O'zbekiston Respublikasi budjet hisobining standarti (2-son BHS) **"Yagona schyotlar rejasi"**: O'zbekiston Respublikasi moliya vazirining 2018-yil 10-sentyabrdagi **125-son** buyrug'i bilan tasdiqlangan. – URL: <https://lex.uz/docs/-4008308>.
16. Hood C. A Public Management for All Seasons? // *Public Administration*. – 1991. – Vol. 69, No. 1. – P. 3–19.
17. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1999-yil 5-fevraldagi **54-son** qarori bilan tasdiqlangan **"Mahsulot (ishlar, xizmatlar)ni ishlab chiqarish va sotish xarajatlarning tarkibi hamda moliyaviy natijalarni shakllantirish tartibi to'g'risida"**gi Nizom. – URL: <https://lex.uz/docs/-264422>.
18. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 21-maydagi **325-son** qarori. – URL: <https://lex.uz/docs/-7535648>.
19. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirining 2010-yil 22-dekabrda **2169-son** buyrug'i bilan tasdiqlangan **"Budjet tashkilotlarida buxgalteriya hisobi to'g'risida"**gi Yo'riqnoma. – URL: <https://lex.uz/docs/1714689>.
20. Hansen D.R., Mowen M.M. *Cost Management: Accounting and Control*. – 6th ed. – South-Western: Cengage Learning, 2017. – 832 p.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 6/6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>